

49 pct. af Venstres vælgere mener i dag at bilagssagen belaster Lars Løkke Rasmussens politiske fremtid

39 pct. af Venstres vælgere mente for tre uger siden at bilagssagen ville skade Lars Løkke Rasmussen

Kilde: Gallup for Berlingske Tidende

RISMARKER. En ny 'grøn revolution' skal fokusere på lokal og bæredygtig landbrugsproduktion. Det er centralt, at investeringerne i kunstvanding ses som en integreret del af forvaltningen af hele vandressourceområdet. Foto: Suzanne Plunkett, AP

Grøn revolution. Denne gang med omtanke

Den globale fødevarerproduktion skal øges for at forbedre levevilkårene for verdens fattige. Det kan gøres med en ny grøn revolution.

ANALYSE

ANDERS DALSGAARD
OG FLEMMING KONRADSEN

I den aktuelle debat om stigende fødevarerpriser som årsag til social uro og sult er der talt meget om behovet for en ny global grøn revolution. Under den grønne revolution i 1960'erne blev produktionen af kornafgrøder øget markant, især i udviklingslande, gennem en voldsom intensivning af landbruget med øget kunstvanding, introduktion af nye forædlede afgrøder og en kraftig stigning i brugen af kunstgødning og pesticider.

Den øgede produktion og tilgængelighed af fødevarer medførte desværre også alvorlige sundhedsproblemer, og poten-

tialet for at forbedre ernæringstilstanden hos verdens fattigste blev ikke fuldt udnyttet.

I dag ved vi bedre, og det er nu afgørende, at vi får brugt vores erfaringer og skabt en ny grøn revolution, der er bæredygtig i både miljømæssig, social og økonomisk forstand.

KUNSTVANDING var et vigtigt element i den grønne revolution i 1960'erne, men skabte også lokalt problemer med flere vandrelaterede sygdomme.

I store områder med stillestående ferskvand på rismarker, i vandingskanaler eller i dæmninger yngede myg og snegle i stort antal og øgede derved overførslen af alvorlige parasitsygdomme til mennesker – især sneglefeber og malaria. Renovering og nybygning af kunstvandingssystemer skal derfor ske på en måde, der begrænser yngelen af de insekter og snegle, der spreder parasitter og andre smitstoffer til mennesker.

Manglen på fødevarer og et mere ustabil klima med store udsving i nedbør gør det nødvendigt at udbygge kunstvandingssystemer og dæmninger, så der er vand nok til afgrøderne i tørre perioder, men også for at kunne øge antallet af gange, der høstes per år.

Begrænsede vandressourcer gør, at vi skal bruge nye forbedrede kunstvandingssystemer.

Forskning ved Det Biovidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet viser, at vanding med drypslanger placeret under jorden medfører en markant nedsættelse af fordampningen og ved en speciel teknik, hvor dele af plantens rodnets bevidst udtørres, producerer planterne stresshormoner, som øger plantens vækst og udbytte med op til 20 pct. Vanding under jorden giver også mulighed for at bruge forurenede overfladevand, da denne teknik medfører en yderst begrænset kontakt mellem smitstoffer i vandet og en række afgrøder. Eksempelvis kan grøntsager, frugt og andre afgrøder, der ikke har en direkte kontakt med forurenede jord og vand produceres sikkert med denne metode. Brug af forurenede overfladevand til kunstvanding sparer på de knappe grundvandsressourcer, som så kan anvendes af befolkninger og industrier i byområder.

INTENSIVERINGEN af landbrugsproduktion under den grønne revolution medførte et kraftigt stigende pesticidforbrug. Hvert år sker der på verdensplan to millioner akutte pesticidforgiftninger, hvor

landmænd kommer i kontakt med giftstoffer og derfor bliver alvorligt syge. Det faktum, at pesticider er tilgængelige i mange landbrugshjem, har desværre haft den negative sideeffekt, at et stigende antal selvmord sker ved indtagelse af pesticider.

Forskere ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet har sammen med udenlandske kollegaer dokumenteret, at cirka 300.000 dødsfald hvert år i fattige landbrugsområder af Asien skyldes selvforgiftning med pesticider.

Det er også vist, at en udfasning af de giftigste pesticider resulterer i et samlet fald i antallet af selvmord. Verdenssundhedsorganisationen WHO har således for første gang udråbt selvforgiftning med pesticider som den hyppigste årsag til selvmord og som et område, der kræver langt større bevågenhed.

Pesticidrester kan påvises i en række fødevarer, herunder importerede grøntsager og frugt. Det udgør et stigende sundhedsproblem især i lavindkomstlande, hvor kontrollen med brug af pesticider ofte er mangelfuld. Pesticidforurening er endvidere en af de hyppigste årsager til forurening af drikkevand. Biologisk skadedyrskontrol, anvendelse af såsæd, som ikke kræver brug af pesticider, økologiske

produktionsformer og brug af mindre giftige produkter er eksempler på, hvordan brug af pesticider og deres negative effekt på sundheden kan reduceres.

UNDER DEN grønne revolution blev tilgængeligheden af landbrugsprodukter, især kornafgrøder, øget med næsten 30 pct. i Sydøstasien, samtidig med at priserne på ris og hvede faldt på verdensmarkederne. Den næringsmæssige gevinst var dog flere steder begrænset, da kornafgrøder typisk mangler livsvigtige mikronæringsstoffer som A-vitamin, jern, jod og zink.

Gennem planteforædlingsprogrammer arbejder forskere i flere lande i øjeblikket hårdt på at udvikle kornvarer og andre afgrøder, som har et meget højt indhold af et eller flere mikronæringsstoffer, eksempelvis søde kartofler med et højt indhold af A-vitamin. Større mængder fødevarer kan derfor ikke alene sikre sundheden – de skal også helst have et højt indhold af livsvigtige næringsstoffer, og det er centralt, at husholdningerne har let adgang til en bred vifte af forskellige typer afgrøder.

DEN ØKONOMISKE udvikling især i Asien medfører en stigende efterspørgsel på

kød og mælkeprodukter. Den øgede produktion af husdyr, især kvæg og svin, kræver masser af korn til foder. Det er vigtigt, at vi i den nye grønne revolution tager den udfordring med i betragtning og sikrer, at gødning fra husdyrene bliver brugt optimalt og samtidig sikrer, at de fattige også har adgang til produkterne.

Som i den vestlige verden er der også i lavindkomstlande en stigning i fødevarerbarne sygdomme, eksempelvis diarré, forårsaget af salmonellabakterier. Det er afgørende, at den stigende globale husdyrproduktion sker på en måde, så overførsel af smitstoffer fra dyr til mennesker og gennem fødevarer forebygges og bliver kontrolleret.

Vi har i dag en solid viden om bæredygtig fødevarerproduktion – i miljømæssig, social og økonomisk forstand. Det gælder om, at al vores erfaring og viden bliver sat i spil i vores bestræbelser på at brødføde verden. Kun på den måde kan vi undgå at begå samme alvorlige fejl som tidligere.

analyse@pol.dk

Anders Dalsgaard og Flemming Konradsen er begge professorer ved henholdsvis Det Biovidenskabelige Fakultet og Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet.

... En mangfoldig generation

omfattende opbrud skete i løbet af godt et årti. Alle, også kvinder på højrefløjen, var påvirket af denne bevægelse og enhver Pia Kjærsgaard eller Lene Espersen kan takke 70'ernes kvindebevægelse for at have banet vejen for deres politiske karriere. Patriarkens fald betød også helt elementært, at børns skæbne og fremtid ikke mere var forudbestemt af deres fædre, at de fik frihed til selv at bestemme over deres eget liv. Nogle siger, at 68'erne var den første individualistiske generation, men den udviklede samtidig et utal af visioner for fællesskabet. Her er eksempler på, hvad der i disse år blev skabt af kreative, og lettere kaotiske fællesskaber.

DATIDENS borgerlige traditionalister og eksperter grinede sig halvt ihjel over de kritiske analyser, der blev lavet om fremtidens miljømæssige mareridtsscenarium, blandt andet af organisationer som Noah. Man analyserede forurenningen af omgivelserne, rovdriften på ressourcerne og forringelsen af fødevarerne, som allerede dengang var godt i gang.

Det er desværre alt sammen gået i opfyldelse, for stort alt, hvad der sker med miljøet og truer med massive klimaforandringer i dag, er forudsagt af 70'ernes samfundskritiske miljøkæmpere. Det er rystende, at den indsigt i den industrielle vækstmaskines skyggesider, der blev formuleret for 40 år siden, først for ganske nylig er blevet opdaget af det politiske establishment.

Energipolitikken er et tilgrænsende område, hvor de etablerede eksperter og

traditionalister har haft travlt med at nedgøre alternativerne til den storindustrielle energiproduktion. Efter at atomkraftbevægelsen fra 60'erne havde skabt så stor modstand i befolkningen, at kernekraften blev taget af dagsordenen, blev vindkraften gjort til et centralt energipolitisk tema i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne af energibevægelse – og de blev mødt af massiv latterliggørelse.

I dag er vindmølleindustrien landets største industri, som har skabt i tusindvis af arbejdspladser og eksporterer for milliarder. 68'erne har diskuteret alternativer til den miljøblinde og ressourceforbrugende organiseret af samfundet i hen ved to generationer. Nu hvor klimakatastrofen lurer lige om hjørnet, kan ingen blive grønne nok – selv Bush og Fogh Rasmussen giver den som miljøforkæmper. Glemte er det, hvem der formulerede problemerne, satte sagerne på den politiske dagsorden og pegede på alternativerne.

En anden udløber af dette område var den kritik af arbejdsmiljø og -vilkår, der blev lavet af fagkritiske studenter i samarbejde med fagforeningerne. Malerrapporten, Bryggeriarbejderrapporten er blot et par eksempler på undersøgelser, som afdækkede horrible forhold for arbejderne på en lang række virksomheder.

Disse rapporter grundlagde væsentlige indsigter i sammenhænge mellem sygdomme og arbejdsforhold, som langsomt i de følgende år blev erkendt og integreret i det offentlige arbejdsmiljøsystem. Det er her, den senere akademiske disciplin 'arbejdsmedicin' har sine rødder, hvor mange dygtige forskere opnåede markante resultater med forbedring af arbejdsmiljøet for tusindvis af arbejdere.

der, hvor mange dygtige forskere opnåede markante resultater med forbedring af arbejdsmiljøet for tusindvis af arbejdere.

HENRIK JENSEN og andre med ham vrænger ad kampen for pornoens frigivelse. Det kan man da godt, for vi er mange, der er hyperkritiske over for den udvikling, pornoen siden fik, og den gangsteragtige industri, den udviklede. Men man skal lige huske, at blot billedet af en nøgen menneskekrop dengang var utilladeligt, fremstillinger og billeder af seksuelle situationer kunne føre både til fængsel og store bøder.

Offentligheden var præget af en skræmmende borerthed og seksualitetsfornegtelse, som 60'ernes ungdomskultur og rockmusikken var et tiltrængt opgør med. Seksualitetsfornegtelsen gik ikke mindst ud over kvinderne, der stadig ansås for billige eller luderagtige, hvis de syntes om sex, især uden for ægteskab, men sandelig også inden for.

DATIDENS sprudlende oprør gjorde mange mennesker kreative, og mange blev siden kunstnere og idéudviklere, og ikke så helt få af dem fandt i 90'erne ind i it-bølgens mange små og store virksomheder, hvor de prøvede at realisere idealerne om den åbne adgang til viden og fri kommunikation. Borgerlige udlægninger af datidens oprør har gerne travlt med at hævde, at de fleste af datidens idealister endte som professorer eller i andre magtfulde stillinger. Det gjorde enkelte naturligvis med Karen Jespersen og Ralf Pittelkow som kendt eksempel, men sjovt nok

er det ikke oplevelsen for os, der dengang var en del af 'det nye venstre' at det på nogen måde er det generelle billede. Det var nemlig ikke karakteristisk for folk i bevægelserne, at de gik efter magten, men derimod at de gik efter det meningsfulde, efter at føre deres ideer ud i livet.

68-oprøret var 1900-tallets sidste store utopi og er som sådan både interessant og vigtigt. Det fejres i alle de vestlige lande med artikler, tv-film og debatter, mens det i den hjemlige andedam langt hen ad vejen fejres til side med hånlige vrængende bemærkninger fra den borgerlige fløj. Hvor provinsielt kan det blive?

SKAL MAN forstå de dybereliggende lag i den samfunds- og kulturudvikling, som oprøret i '68 er udtryk for, er det nødvendigt at se på forandringerne i samfundets struktur: relationerne mellem økonomi, politik og det civile samfund. Den voldsomme økonomiske vækst siden slutningen af 1950'erne havde skabt stor velstandsstigning og en glubende efterspørgsel på arbejdskraft. Men i magtforholdet mellem individer og offentlige myndigheder og autoriteter, havde der ikke været nogen nævneværdig udvikling i mange årtier, og derfor fremstod de offentlige myndigheder og institutioner som levn fra en svunden tid. Det er denne modsætning og usamtidighed, som sætter borgerne i det civile samfund i bevægelse i slutningen af 1960'erne.

68 er en eksplosion af liv, energi, frihedstrang, ny bevidsthed og opfindsom nytænkning med den store unge efterkrigs-generation som igangsætter. For den oplever, at der ingen hjælp er at hen-

te i traditionen, der ikke kan give brugbare opskrifter på, hvordan de nye udfordringer skal håndteres. Der skal i stedet eksperimenteres med nye arbejdspladsstrukturer og arbejdsrelationer, institutioner, kønsroller, familieformer osv.

De stivnede relationer mellem mennesker i institutionerne skal omformes og demokratiseres. Derfor reformeres universiteterne og giver plads til medbestemmelse for lektorer, studerende og det teknisk-administrative personale (TAP'ere), derfor demokratiseres erhvervslivet i form af selvstyrende grupper m.v., derfor antastes lægers, læreres, eksperter (mandlige) autoritet og legitimitet i en proces, hvor almindelige borgere går ind og kræver medbestemmelse overalt. Det er essensen af det anti-autoritære.

Lægen er ikke længere alvidende, og vi stiller krav til ham. Professoren kritiseres for sit magtmonopol til at definere korrekt videnskabelighed. Læreren skal give eleverne plads til selvstændig tankevirksomhed og kreativitet i stedet for at fortsætte en evig monolog. Også virksomhedslederens enevældige magt blev omformet af tidsånden og arbejderne fik medbestemmelse. Den proces er en kamp, for den handler om, at nogle skal afgive magt. Det er også en gigantisk fest, hvor den kraft og energi, som individernes frisættelse udløser, skaber kunstneriske eksperimenter inden for musik, teater, film, litteratur, men også ny forskning, alternative miljøer og ny politik.

DER SKABTES eksempelvis stribevis af alternativer til den borgerlige offentlighed,

KRONIKEN I MORGEN

STIG GLENT-MADSEN

Tørklæder set fra dommersædet

fordi de nye ideer blev sabelt ned overalt. Der udkom nye blade, dagblade og forlag, hvor der kunne diskuteres i fred. Der skabtes tillige produktionskollektiver inden for landbruget med de første økologiske landbrug, f.eks. Svanholm. Der skabtes filmværksteder og filmkollektiver og huse og steder til alle disse nyskabte bevægelser, hvor visionerne blomstrede. En enorm udladning af visioner for fremtidens samfund, som vi den dag i dag nyder frugterne af.

SKAL HISTORIEN om '68 derfor fortælles redeligt til nutidens unge, så skal den store mangfoldighed med i billedet. Derfor duer det ikke, når Henrik Jensen og andre manipulerer ved at sammenblende alle holdninger og fraktioner fra dengang til én stor samlet, entydig bevægelse. Det var der slet ikke tale om. Så ville bevægelserne aldrig have kunnet manifestere sig på så mange planer og samfundsområder, som tilfældet var.

Årsagen til 68-oprørets omfattende ændringer af samfundet var, at generationen ikke blot var den største nogensinde, den var også den mest kritiske og kreative i det 20. århundrede. Generationen efter var derimod lille, og den blev den mest konservative og konformistiske nogensinde. Det var desværre deres venner, der fik magten, højrefløjen fik magten. Men de skal ikke også have lov til at skrive historien om '68.

SUZANNE GIESE OG MADS CHRISTOFFERSEN

www Har du kommentarer til Kroniken – gå ind på politiken.dk/debat/kroniker